

2.10.2023

Työ- ja elinkeinoministeriö
Viite: VN/22730/2023

FORTUM OYJ:N LAUSUNTO LUONNOKSESTA VALTIONEUVOSTON ASETUKSEKSI ENERGIATUEN MYÖNTÄMISEN YLEISISTÄ EHDOSTA VUOSINA 2023-2027 ANNETUN ASETUKSEN MUUTTAMISESTA

Kiitämme mahdollisuudesta lausua näkemyksiämme luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi energiatuen myöntämisen yleisistä ehdoista vuosina 2022-2027 annetun asetuksen muuttamisesta. Asetusmuutoksen tavoitteena on saattaa energiatukiasetus vastaamaan niitä muutoksia, jotka on tehty komission asetukseen (EU) 651/2014 (ns. yleinen ryhmäpoikkeusasetus) komission asetuksella (EU) 2023/1315.

Lausunnossamme keskitymme asetusluonnoksen 5 §:ssä esitettyyn tuettavien hankkeiden määrittelyyn.

Kohdassa 5 § (tuettavat hankkeet) on lista teknologioista ja tuotantomuodoista, joille tukea ei voida myöntää. Asetuksella ei kategorisesti pitäisi sulkea pois tuen piiristä mitään tuotantomuotoa, joilla saavutetaan ympäristöhöyryjä asetuksen tavoitteiden puitteissa. Erilaiset vähähiilisyttä ja energiatehokkuutta edistävät innovaatiot ja teknologiaratkaisut kehittyvät myös eri tuotantomuodoissa. Eri tuotantomuotojen poissulkeminen kategorisesti energiatuen piiristä ei ole hyvän innovaatiopolitiikan mukaista ja voi heikentää Suomen energia- ja ilmastopolitiikan tavoitteiden saavuttamista.

1 VESIVOIMA

Fortum pitää ryhmäpoikkeusasetuksen muutosten perusteella energiatukiasetukseen tehtäviä päivityksiä kannatettavana ja tarpeellisena. Pidämme kuitenkin ongelmallisena sitä, ettei luonnoksessa huomioida kaikkia ryhmäpoikkeusasetukseen tehtyjä muutoksia. Erityisen ongelmallinen on Työ- ja elinkeinoministeriön ratkaisu jättää huomiotta vesivoiman tukemista koskeva muutos ryhmäpoikkeusasetuksessa.

Aiemmassa ryhmäpoikkeusasetuksen 41 artiklassa (Investointituki uusiutuvista energialähteistä tuotetun energian käytön edistämiseen) vesivoiman tukemista oli rajoitettu säännöksen 4) kohdassa. Päivityksen yhteydessä (voimassa 1.7.2023 lähtien) kyseinen rajausta poistettiin korvaamalla koko 4 kohta. Vastaava muutos tehtiin myös InvestEU -tukea koskien poistamalla 56 e artiklan (InvestEU-rahastosta tuettuihin rahoitustuotteisiin liittyvää tukea koskevat edellytykset) 4 b alakohdan iii) mukainen rajoitus vesivoimaloiden tukemiselle.

2.10.2023

Päivitetystä ryhmäpoikkeusasetuksessa ei 1.7.2023 lähtien ole minkäänlaista nimenomaista rajoitusta vesivoiman tukemista koskien. Vesivoimaa koskevien investointihankkeiden tukeminen on siten mahdollista ryhmäpoikkeusasetuksen 36 ja 41 artiklojen nojalla. Komission ryhmäpoikkeusasetukseen viedyistä vesivoiman tukemista koskevista muutoksista huolimatta Työ- ja elinkeinoministeriön muutosehdotuksessa vesivoimaloihin kohdistuvat investointihankkeet on edelleen rajattu kategorisesti energiatukiasetuksen soveltamisalan ulkopuolelle. Mielestämme komission 41 artiklaan tekemä muutos tulee huomioida energiatukiasetuksen 5 §:ssä poistamalla asetuksen tuettavia hankkeita käsittelevän 5 §:n 7 momentin 2 kohta: 2) vesivoimaa koskeviin investointihankkeisiin.

Päivitetyn ryhmäpoikkeusasetuksen lisäksi myös muut relevantit EU:n valtiontukisäädökset, kuten suuntaviivat ilmastotoimiin, ympäristönsuojeluun ja energia-alalle myönnettävästä valtiontuesta (komission tiedonanto 2022/C 80/01) sekä tilapäiset kriisi- ja siirtymäpuitteet keväältä 2023 (komission tiedonanto 2023/C 101/03) mahdollistavat valtiontuen myöntämisen vesivoimainvestoinneille ja pumppuvoimalaitoksille.

Asetuksen kirjaus on ongelmallinen myös energiatukiasetuksen, Suomen ilmastotavoitteiden ja sähköntuotannon vakauden kannalta. Energiatukiasetuksen tavoitteena on tukea hankkeita, jotka ilman tukea jäisivät toteutumatta, ja joilla parhaiten arvioidaan voitavan edistää tulevaisuuden energiaratkaisuja, jotta uusiutuvaa energiaa koskevat vuoden 2030 EU-tavoitteet ja vuoden 2035 kansalliset tavoitteet saavutetaan. Fortum katsoo, että vesivoimaa koskevat investointihankkeet ovat merkittävässä roolissa näiden tavoitteiden saavuttamisessa.

Uusiutuvan energian tuotannon laajamittainen kasvattaminen on välttämätöntä Suomen kansallisten ja kansainvälisten ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi. Kotimaisen vesivoiman merkitys on entisestään lisääntynyt nykyisessä geopoliittisessa tilanteessa, jossa energian toimitus- ja huoltovarmuuden merkitys on erityisen korostunut. Vesivoima on kotimainen, päästötön, hajautettu ja luotettava sähköntuotantomuoto, jonka säätöominaisuudet ovat ainutlaatuiset. Säätökykyinen ja ennustettava vesivoima on edellytys sille, että sähköjärjestelmään voidaan integroida merkittävästi vaihtelevaa uusiutuvaa sähköntuotantoa. Lisäksi vesivoimalla uusiutuvan energian muotona voi tulevaisuudessa olla tärkeä rooli myös vihreän vedyn tuotannossa.

Suomen hallitusohjelmassa nostetaan esille uuden vesivoiman rakentamismahdollisuudet, erityisesti pumppuvoima. Näin ollen työ- ja elinkeinoministeriön tulisi mahdollistaa energiatuki myös uudelle vesivoimalle.

2.10.2023

Edelleen asetuksen 6 §:n 5 momenttia tulee muuttaa niin, että etusijalla energiatuen myöntämistä koskevassa harkinnassa on hankkeet, joilla edistetään Suomen sähköjärjestelmän toimivuutta ja huoltovarmuutta:

Energiatuen myöntämistä koskevassa harkinnassa etusijalla ovat investointihankkeet, joilla edistetään uutta teknologiaa ja sen kaupallista hyödyntämistä *tai joilla edistetään Suomen sähköjärjestelmän toimivuutta ja huoltovarmuutta*. Jos käytettävissä olevan valtion talousarvion mukaisen valtuuden puitteissa on mahdollista myöntää tukea myös muille hankkeille, etusijalla ovat tällöin pitkälle valmistellut hankkeet, joilla voidaan kustannustehokkaasti edistää 5 §:n 1 momentin mukaisia tavoitteita ja joilla ei arvioida olevan merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia.

Vesivoima vastaa noin 70 %:sta sähköjärjestelmän säädöstä ja on vihreän siirtymän mahdollistaja. Vesivoiman modernisointi- ja perusparannushankkeilla varmistetaan laitosten tekninen ja ympäristöllinen suorituskyky ja samalla vesivoimalaitoksen tehoa voidaan nostaa peruskorjauksen yhteydessä parantamalla laitoksen kokonaishyötysuhdetta, jolloin kyseessä on energiatehokkuushanke. Hankkeissa sovelletaan myös uutta teknologiaa ja uusissa hankkeissa varaudutaan teknologian kehitykseen energiatuen vaatimusten mukaisesti.

Fortum investoi Suomessa ja Ruotsissa sijaitsevien vesivoimalaitosten perusparannus- ja tehonkorotushankkeisiin vuosittain 50 - 80 miljoonaa euroa. Kymmenen viimeksi kuluneen vuoden aikana olemme tehonkorotusten avulla kasvattaneet tuotantokapasiteettiamme runsaalla 116 megawatilla. Samalla on uusiutuvan ja päästöttömän sähkön tuotanto lisääntynyt keskimäärin 250 gigawattitunnilla. Jos sama määrä sähköä olisi tuotettu hiililauhteella olisivat tuotannon aiheuttamat hiilidioksidipäästöt olleet keskimäärin 220 000 tonnia.

2 JÄTTEENPOLTTO

Asetusluonnoksen mukaan tukea ei voitaisi myöntää jätteenpolttolaitoksille. Pidämme tärkeänä, että jätteenpolttoon liittyvät innovatiiviset ratkaisut kuten hiilidioksidin talteenotto jätteenpolton savukaasuista ja sen hyödyntäminen CCU(S) vedyn kanssa korkealaatuisten materiaalien, kuten muovin, valmistuksessa sisältyvät energiatuen piiriin.

Jätteenpolttolaitokselle tulisi siis voida myöntää energiatukea ainakin CCU(S) ratkaisuihin, jolloin hiilidioksidi otetaan talteen ja kierrätetään tuotteiksi. Tältä osin asetuksen tuettavia hankkeita käsittelevän 5 §:n 7 momentin 1 kohta tulee poistaa: 1) ~~jätteenpolttolaitoksille~~.

Lisätietoja: Kari Kankaanpää, edunvalvontajohtaja,
kari.t.kankaanpaa@fortum.com, 050 453 2330